

Miten suomalaiset lapset ja nuoret voivat?

Niina Junttila, kasvatuspsykologian apulaisprofessori

Opettajankoulutuslaitos, SOTE-Akatemia, Lastenpsykiatrian tutkimuskeskus,

Laituri – Lasten palvelujen monitieteinen tutkijaverkosto,

Centre for Research on Learning and Instruction, Lapsistrategia 2040 ohjausryhmä ja tutkijaryhmä, Nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan neuvottelukunta

**TURUN
YLIOPISTO**

Kotona: Aivan loistavasti!

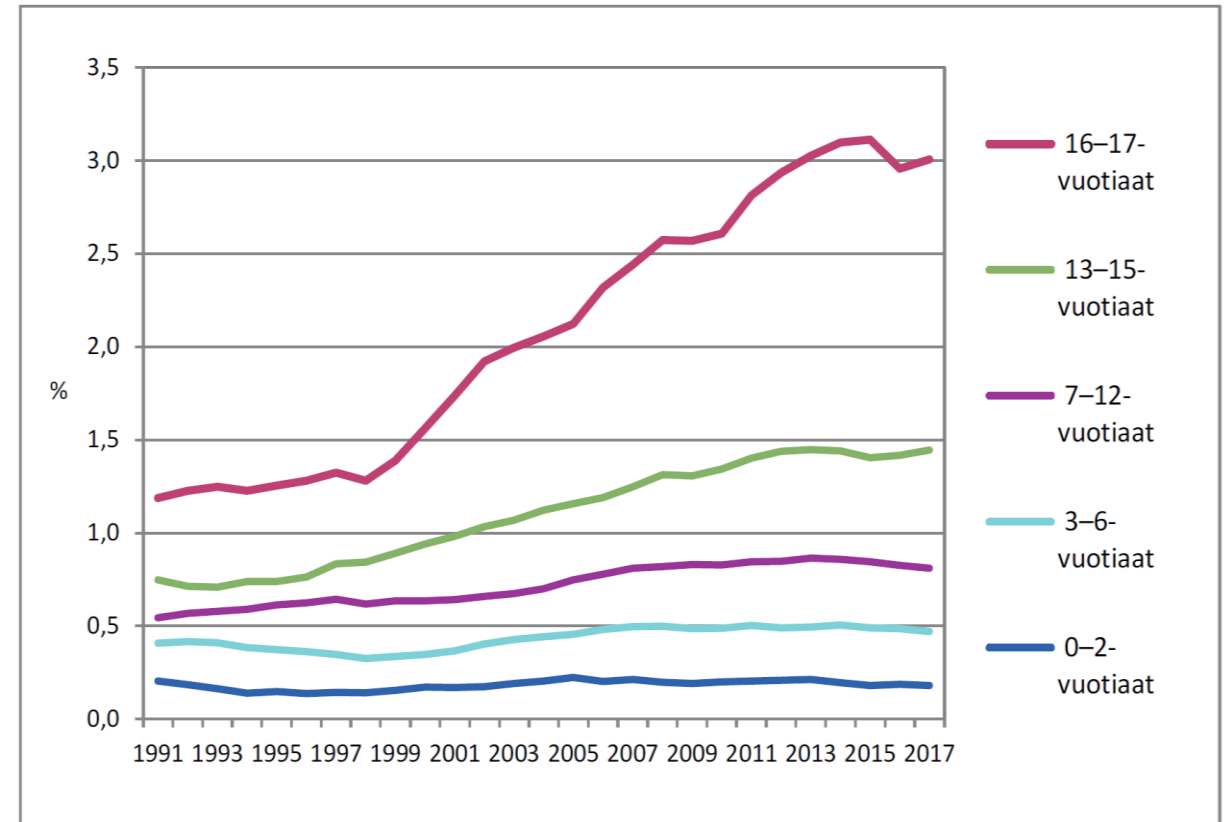
“Pidän esikuvini äitiä ja isää, koska he eivät ikinä hylkäisi mua tai muuta perhettä ja ovat rohkeita ja määrätietoisia saavuttamaan unelmiaan.” (Junttila & YLEn Uutisluokka, Nuorisokysely 2018).

- 45% vastanneista nuorista kertoi pitävänsä omana esikuvanaan äitiä, isää tai molempia vanhempia.
- 45% kertoi kuuntelevansa neuvoja mieluiten omilta vanhemmiltaan.
- **93% koki omien vanhempiensa olevan kiinnostuneista siitä, mitä heille kuuluu tai miten heillä menee**
- Kouluterveyskyselyssä (2017) noin 2 prosenttia alakoululaisista ja alle 8 prosenttia yläkoululaisista kertoi keskusteluvaikeuksista vanhempiensa kanssa. Molemmat luvut ovat laskusuunnassa.

Ja valtavan huonosti.

”Opin todella varhain, että tästä elämästä pitää selvittää yksin. Minulla ei ole koskaan ollut turvallista aikuista tukenani. Kuten äitini asian ilmaisi: olen koiran korvike. Kun ei saanut koiraa, tehtiin sinut.” (Junttila & Sanoma Media, Näkymättömyyskysely 2017).

- Lastensuojeluilmoitus tehtiin 76 116 lapsesta vuonna 2017. Ilmoitusten määrä kasvoi vuodessa 15% (THL, lastensuojelu).
- Kiireellisesti sijoitettiin 4 081 lasta (> 15%). Huostassa olevien lasten määrä oli 10 526.
- Kuvio: Vuoden aikana huostassa olleet lapset suhteutettuna (%) vastaavan ikäiseen väestöön vuosina 1991–2017.

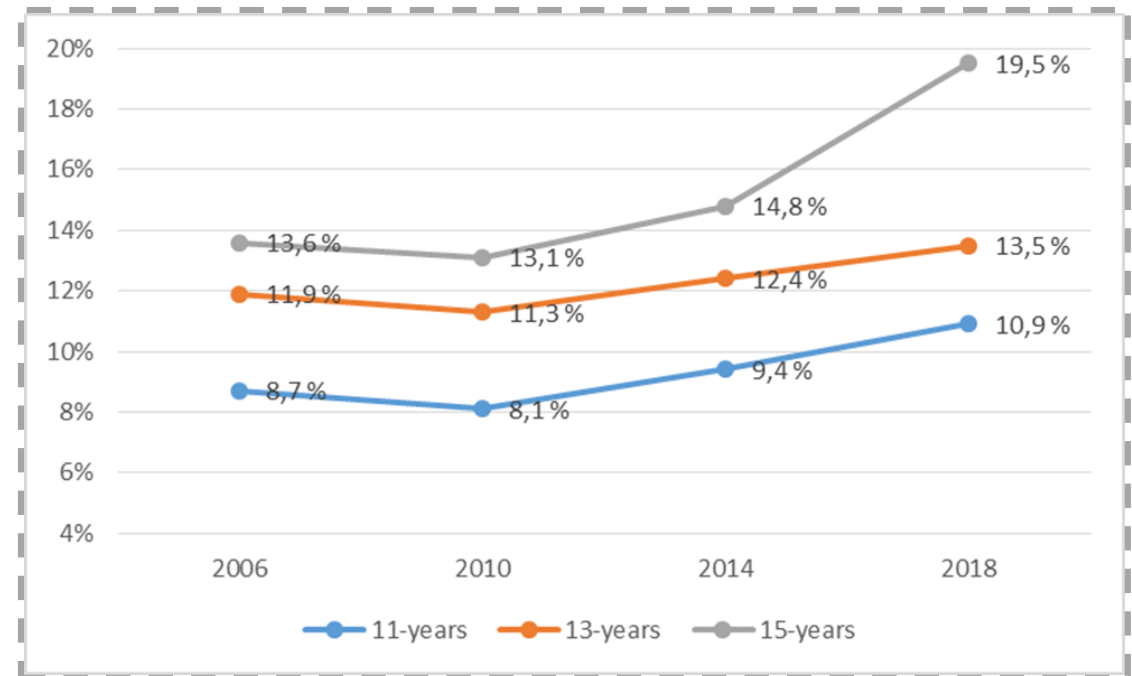

**Ihminen selviää lähes mistä tahansa.
Ellei joudu tekemään sitä yksin.**

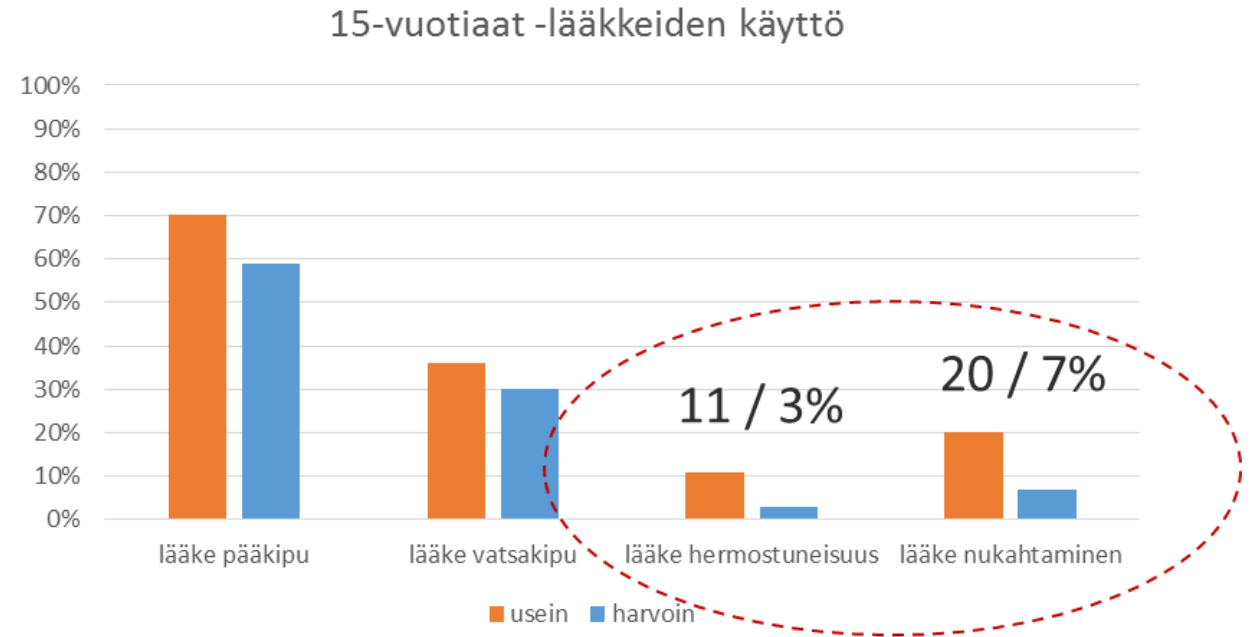
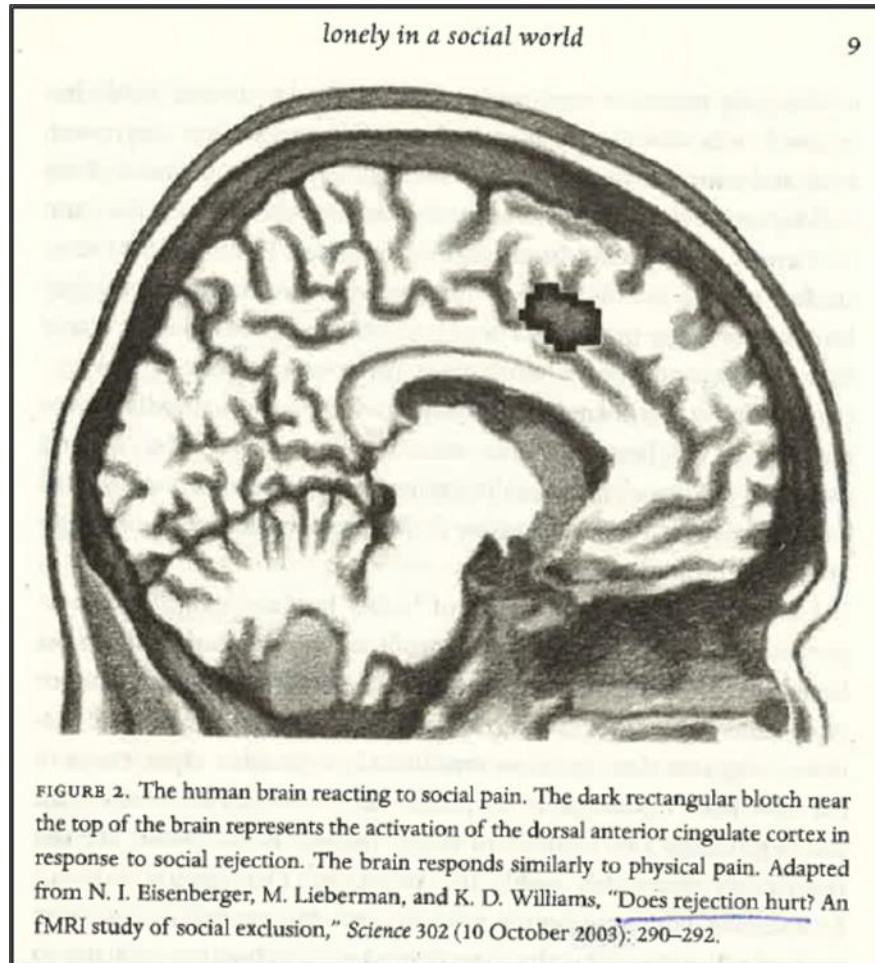
Näkymättömät & yksinäiset lapset ja nuoret

”Olla olemassa, eikä kukaan tiedä. Siltä se tuntuu. Olemassaolo kyseenalaistuu. Tuntuu, ettei minulla ole paikkaa eikä sijaa, tehtävää eikä merkitystä tässä yhteisössä, maailmassa, elämässä.”

- 24 vuoden aikasarja-analyysissä noin 20% 8-vuotiaista lapsista koki jonkin verran yksinäisyyttä ja 25% toivoi lisää kavereita. **Viisi prosenttia 8-vuotiaista sanoi olevansa “aina yksinäinen”.** (Lempinen, Junttila & Sourander, 2018).
- 8-vuotiaiden yksinäisyyden kokemuksissa ei ollut ajallista muutosta, mutta 11-, 13- ja 15-vuotiaiden yksinäisyys on viimeisten 12 vuoden aikana ollut noususuuntaista.
- Kuvio: **Aina/tosi usein yksinäisyyttä kokevien 11-, 13- ja 15-v nuorten määrä vuosina 2006-2018** (n = 40 684). (Lyyra, Junttila, Välimaa, Villberg & Tynjälä, 2018 käsikirjoitus).

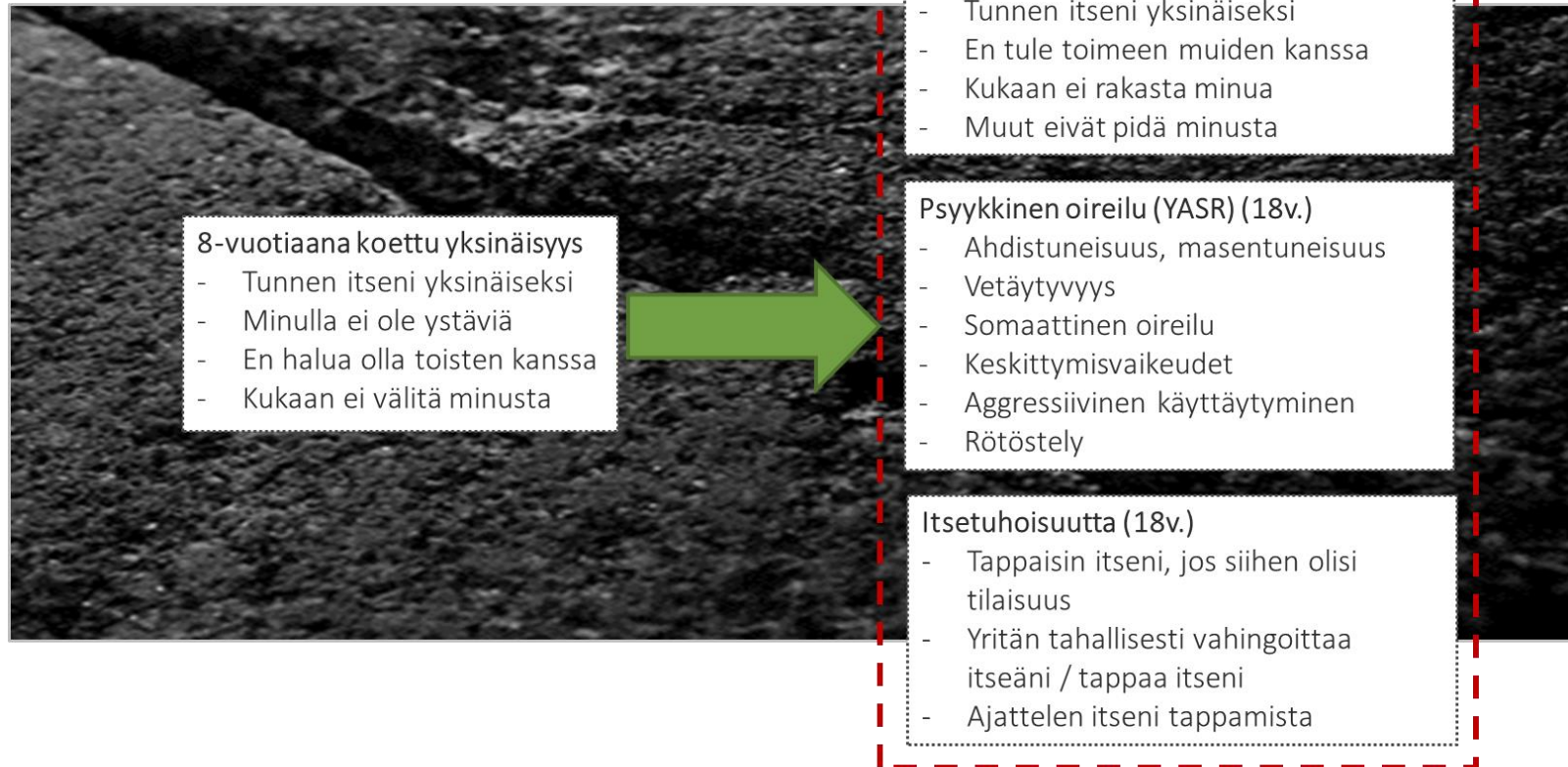
"Yksinäisyys tuntuu niin pahana kipuna ettei sitä voi edes sanoiksi luoda. Mä en osaa kertoa muille miltä musta tuntuu, koska kukaan ei ymmärrä. Mua oksettaa, mutta mitään ei tule ulos."

OR (95% CI) oireille: päänsärky 3.0 (2.6-3.5)***; vatsakipu 3.8 (3.3-4.5)***; hermostuneisuus 7.8 (6.6-9.3)***; nukahtamisvaikeudet 5.8 (5.0-6.7)***
OR (95% CI) lääkkeiden käytölle (> 2 / kk): hermostuneisuus 7.8 (5.5-11.1)***; nukahtamisvaikeudet 6.0 (4.5-8.0)*** (Lyyra, Junttila, et al. (käsikirjoitus 2018).

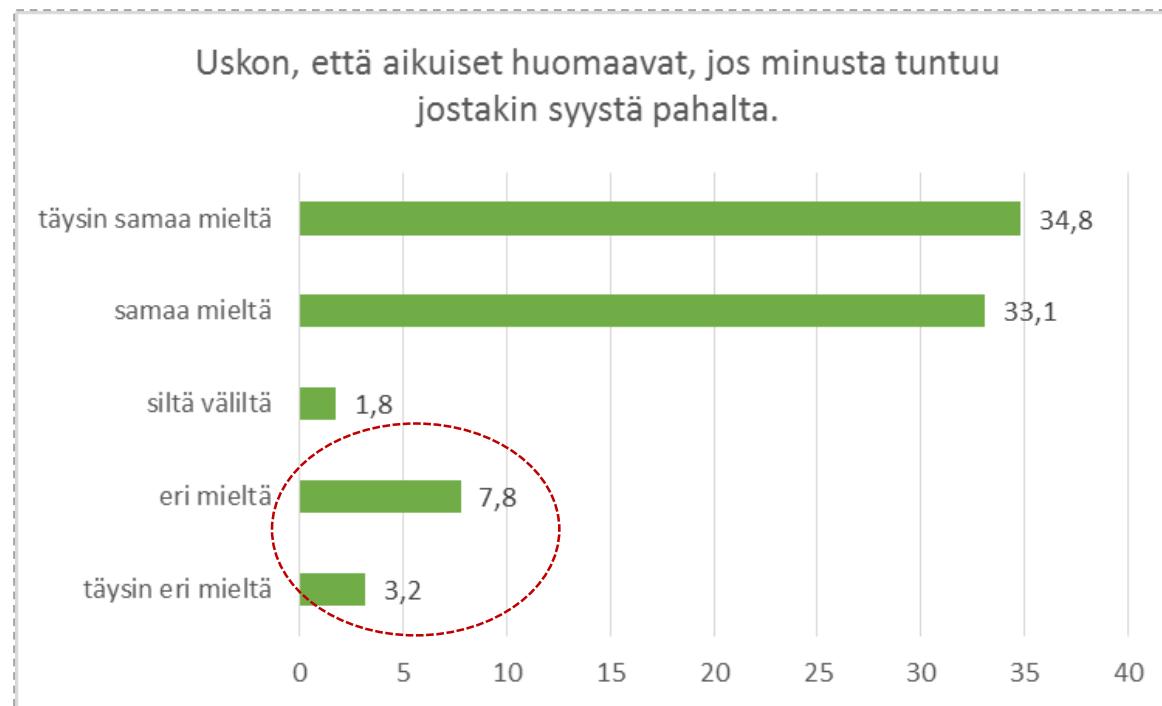
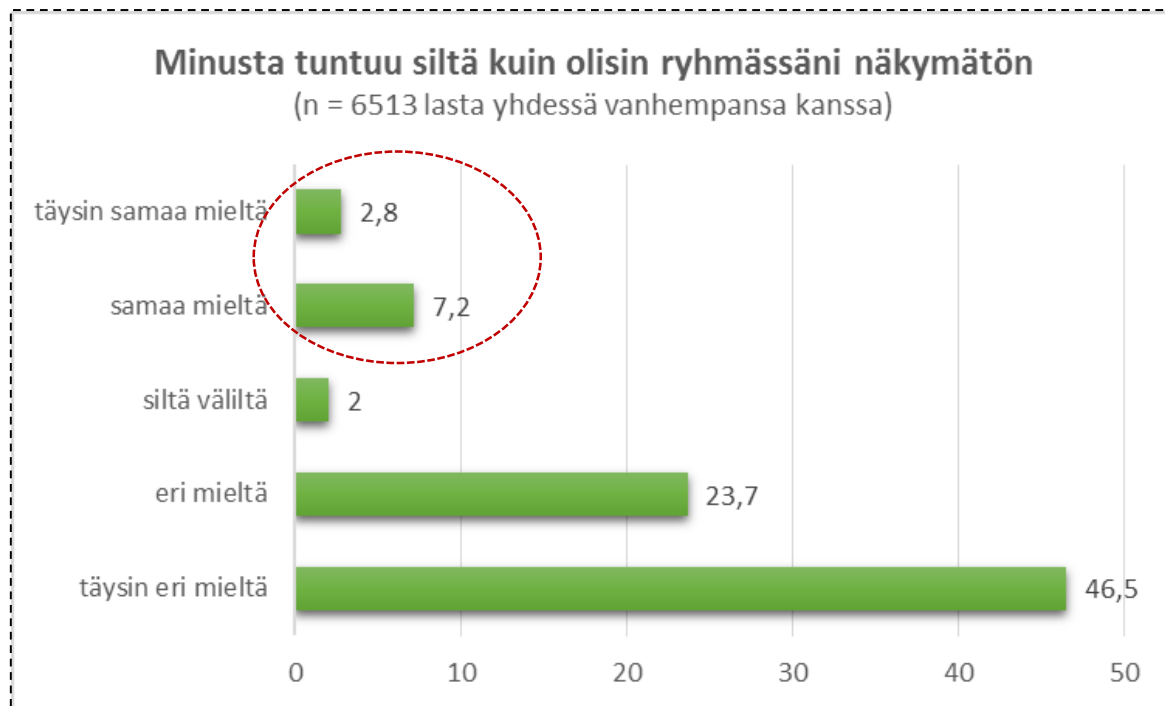
Näkymättömät & yksinäiset lapset ja nuoret

*"Yksinäisyys on murskaavaa. Se iskee ja lyö vyön alle. Usein tulee tunne, ettei ole tarpeeksi hyvä eikä kukaan välitä. Mä luulen, että kun on yksinäinen, ei masennu vaan sitä yksinäisyydestä, vaan kaikki tunteet nousee pintaan. Kaikki se viha, katkeruus, tai suru ja yksinäisyys nostaa ne pintaan. Se ettei kukaan huomaa. **Eikä välitä. Ja se on kaikista pahin tunne ikinä.**"*

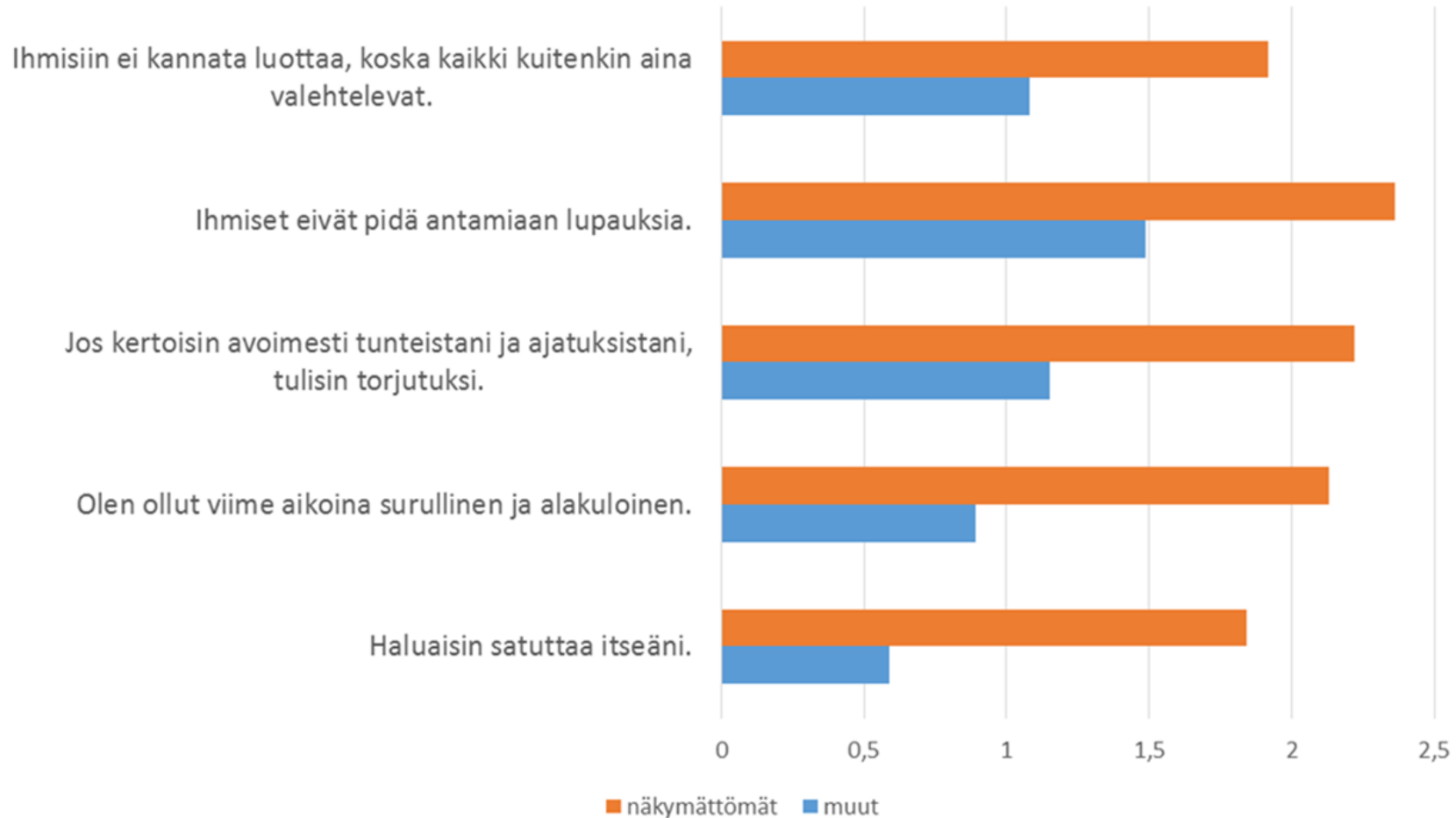

Näkymättömät & yksinäiset lapset ja nuoret

"Ala-asteen ensimmäisestä luokasta kolmanteen seisojin yksin välitunnit ulko-oven edessä. Välillä minua kiusattiin, mutta suurimmaksi osaksi olin näkymätön. Opettajatkaan eivät puuttuneet tilanteeseen."

Näkymättömäksi itsensä kokevat nuoret luottavat vähemmän muihin ihmisiin ja voivat muita huonommin (n = 820 / Yle Uutisluokka)

18%

***kokee olevansa
näkymättöm muille
ainakin joskus***

**TURUN
YLIOPISTO**

”Olen monta kertaa miettinyt että olisiko tänään se yö että hyppään sillalta, kun ketään ei pätkeäkään kiinnosta minun elämäni, pelkkää tuskaa päivästä päivään. Mutta viha kytee, ja osa minusta haluaa kostaa ihmiskunnalle jotenkin viimeisenä tekonani... toistaiseksi olen vielä onnistunut tukahduttamaan tämän tunteen. **Haluaisin vain apua, kuulua johonkin, tuntea että elämälläni on jokin tarkoitus.** En haluaisi satuttaa ketään, en edes itseäni, mutta vuosi vuodelta kasvava kipu ja viha ajavat ajatuksia vääjäämättömästi sinne suuntaan. **Auttakaa, edes joku, välittäkää. Jos maailma vihaa minua, niin minä vihaan takaisin.**”

**Kohtaamattomuus satuttaa ja sairastuttaa.
Sen seurauksiin meillä ei ole varaa.**

"Mitä sulle kuuluu?"

[illegible]

Olemmeko rakentaneet yhteiskunnan, joka toimii järjestelmien, ei ihmisten ehdoilla?

Jääkö lasten ja nuorten paha
olo joskus kertomatta siksi,
ettei aikuisilla ole aikaa?
Tai jäävätkö aikuisten
kysymykset joskus kysymättä
siksi, että vastaukset voivat olla
pelottavia ja niiden hoitaminen
vaatii paljon aikaa?

Mikä on suurin unelmasi tai tavoitteesi?

- "Haluan joskus vielä valmistua psykologiksi ja auttaa kaltaisiiani nuoria selviämään koulusta kunnialla mielenterveysongelmista huolimatta, koska ite en olis selvinny lukion ensimmäisestäkään vuodesta ilman psykologin tukea."
- "Päästä sellaiseen asemaan nuorisotyössä että voi oikeasti tehdä päätöksiä mitkä auttaa nuoria!"
- "Suurin unelma on joskus olla sekä luokanopettaja että nuorisotyön ohjaaja, ja perheen äiti."
- **"Korjata maailma vääryydeltä. Saavuttaa jotain suurta ja muistettavaa."**

**”Saada muutosta aikaan,
tehdä maailmasta parempi paikka elää.”**

#unelmistatotta #hyvinvoivatnuoret #lapsistrategia #prolapsetjanuoret

**TURUN
YLIOPISTO**

mail: niina.junttila@utu.fi

twitter: [@niina_junttila](https://twitter.com/niina_junttila)